

memorandum^x

van de Internationale Organisatie voor Sociaal Toerisme

OITS

Toerisme voor allen : een Europese uitdaging

De Internationale Organisatie voor Sociaal Toerisme (OITS-ISTO) heeft sinds haar oprichting in 1963 tot doel vakantie voor iedereen die dat wenst mogelijk te maken. Het inclusie-aspect van vakantie beleving is hierbij heel belangrijk, het houdt niet alleen rekening met de vakantieganger maar ook met de vakantieomgeving en de mensen die in de sector werken.

De laatste 50 jaar greep er een enorme maatschappelijke verandering plaats, zowel de sociale context op microniveau (vb. gezin) als op regionaal en zelfs op wereldniveau wijzigde fundamenteel. Onze samenleving kende een enorme ontwikkeling; de globalisering en de ermee gepaard gaande schaalvergroting van de economie hebben ook de wijze van politiek voeren grondig veranderd. Ook al zijn de grote politieke tegenstellingen van de voorbije eeuw vervaagd door een grotere welvaart, het blijft een uitdaging om de wereld van vandaag verder rechtvaardiger te ontwikkelen.

De toeristische sector en het transport kenden een aanzienlijke groei door de toenemende mobiliteit van vele inwoners op onze planeet¹. Tegelijkertijd was er een stijgend ecologisch bewustzijn, wat voor ernstige tegenstellingen zorgt.

Ondertussen wordt het belang van een toegankelijke vakantie voor iedereen erkend als een belangrijk element van levenskwaliteit en welzijn. Met de groei in de ontwikkelde landen zag men een voortdurende stijging van het aantal vakantiegangers. Vandaag stelt men eerder een stagnatie vast, of zelfs een - soms aanzienlijke - achteruitgang van het aantal vakantiereizen in die landen².

Het ziet ernaar uit dat de groei zich vandaag eerder in Aziatische landen en opkomende economieën laat voelen; Afrika volgt voorlopig niet, hoewel er in een aantal landen toch interesse ontstaat om het toerisme verder te ontwikkelen.

1 Volgens de ramingen van het DG Ondernemingen en industrie van de Europese Commissie vertegenwoordigt het toerisme meer dan 5% van het BBP van de EU. De sector toeristisch logies telt 2,3 miljoen werknemers binnen de EU en de totale tewerkstelling binnen de hele sector zou schommelen tussen de 12 à 14 miljoen mensen. Zo komt het toerisme op de derde plaats van de grootste socio-economische activiteiten van de EU, na de handels-, verdelings- en bouwsectoren.

2 Volgens Eurostat zou ongeveer 51,5% van de bevolking van de EU hebben deelgenomen aan toerisme in 2010, met name minstens één reis van 4 overnachtingen of meer tijdens het jaar.

Pleiten voor de ontwikkeling van de sociale dimensie van toerisme is dus niet enkel een visie uit het verleden, het blijft een zeer actueel thema. De middelen die verstrekt werden aan het "klassieke" sociaal toerisme stagneren of verminderen. Daarnaast stelt men vast dat de bevoegde politici meer aandacht besteden aan de sociale dimensie van het toerisme. Toerisme kan inderdaad dienen als hefboom voor economische heropleving en een niet delokaliseerbare tewerkstelling in de sector. Dit is zeker het geval voor "binnenlands" toerisme. Er zijn zelfs landen, regio's die organisaties ondersteunen die helpen om inwoners, die het moeilijk hebben om op vakantie te gaan, toch een waardevolle vakantie aan te bieden. Deze nieuwe ontwikkelingen samen met het steeds belangrijker worden van de Europese dimensie van het toerisme en het stijgend aantal internationale maatregelen - Europa - is de voornaamste toeristische bestemming in de wereld - maken een nieuw beleidskader voor het toerisme in Europa³ noodzakelijk.

Tenslotte, reizen doorheen de Europese Unie draagt in belangrijke mate bij aan de ontwikkeling van het Europees burgerschap. Door de ontdekking van andere culturen en het ontmoeten van mensen uit andere landen ontstaat er wederzijds respect en begrip. Toerisme kan de Europese identiteit versterken en in belangrijke mate bijdragen tot vrede in Europa.

Naar aanleiding van haar 50ste verjaardag debatteerde OITS met haar leden bestaande uit Staten, regio's, organisaties in de toerimesector, gewestelijke coöperatieven, vakorganisaties en academici, over de toekomst van het toerisme.

Wij wensen de politieke, sociale en economische beleidsmakers te interpellieren opdat ze naar toerisme zouden kijken op een manier die rekening houdt met het gewicht van de sector. Een beleid te voeren dat er op gericht is mensen effectief op vakantie te laten vertrekken.

Er bestaat namelijk in de meeste landen nog een grote kloof tussen het wettelijk bestaan van het jaarlijks verlof met de mogelijkheid om "op vakantie te vertrekken" dit wil zeggen het effectieve recht op vakantie ...

3 Zie mededeling van de Europese Commissie op 30 juni 2010

Tien voorstellen voor de Europese Unie

De beschikbare studies van 2013 tonen allen aan dat de gevolgen van de crisis in de Europese Unie hun invloed hebben op het reisgedrag van de Europeanen.

Sinds het begin van de eeuw zijn we nog nooit zo weinig met vakantie gegaan, dit jaar was dat naar schatting slechts een kleine meerderheid van de Europeanen (ongeveer 55%). De scherpste daling gebeurde in Italië, Spanje, Griekenland en Portugal, maar is zeker ook voelbaar in Groot-Brittannië en Frankrijk. In de talrijke Oost-Europese landen wordt er nog steeds weinig op vakantie gegaan, hier was de daling minder uitgesproken en in sommige gevallen was er toch een kleine toename.

De OITS stelde tevreden vast dat het Europees Parlement en de Commissie het probleem van een lage vakantieparticipatie aanpakten via het opstarten en financieren van de "Calypso"-actie. Het Calypsoproject liet toe dat een groot aantal openbare en privé-spelers werden gesensibiliseerd, dat er een grootschalige studie werd gevoerd over sociaal toerisme in de Unie en dat er gerichte pilootacties werden gevoerd naar de vier doelgroepen (senioren, jongeren, families met bescheiden inkomen en gehandicapten). Tot slot werd een ambitieus Europees platform voor sociaal toerisme gefinancierd om gunstige voorwaarden te scheppen voor de oprichting van een echte "Europese toeristische markt voor iedereen". Het zijn stuk voor stuk mooie realisaties.

“Toerisme voor allen” of de toegang tot vakantie voor zoveel mogelijk mensen werd trouwens formeel erkend en opgenomen in een aantal officiële documenten die onlangs werden goedgekeurd door de verschillende Europese instellingen. Wij vermelden hier de Resolutie van het Europees Parlement van 27 september 2011 over *Europa, toeristische topbestemming in de wereld - een nieuw beleidskader voor het toerisme in Europa*, waarin de Commissie en de Lidstaten worden verzocht hun “actie voort te zetten, om ervoor te zorgen dat kansarme personen gemakkelijker toegang krijgen tot vakantie”; of de Mededeling van de Commissie van 30 juni 2010, waarin de acties in het kader van Calypso worden verduidelijkt; alsook de Verklaring van Madrid, getiteld *Naar een sociaal verantwoord model voor toerisme*, die is aangenomen tijdens de informele bijeenkomst van ministers op 15 april 2010.

Maar de Europese Unie mag het daar niet bij laten, er valt nog veel te doen op dit vlak.

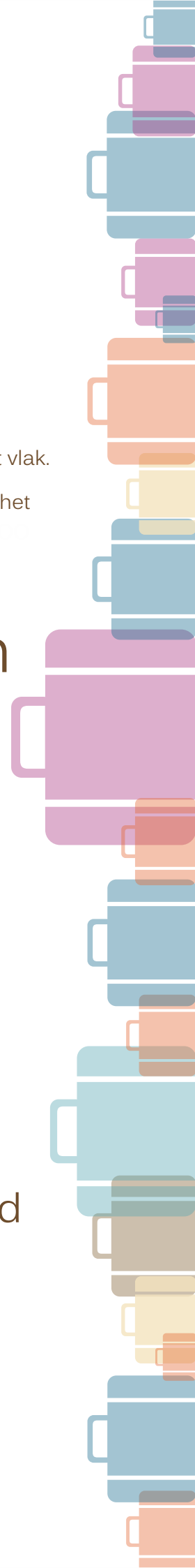
Daarom wenst de OITS een oproep te doen aan de Europese Commissie alsook het Europees Parlement, om de volgende 10 punten te overwegen:

Twee grote politieke assen

- 1 Toerisme moet een volwaardige plaats krijgen als strategische sector van de economie - toerisme is de derde economische sector - zoals dit in het Verdrag van Lissabon (artikel 195) wordt vermeld. Dit kan door het initiëren en bevorderen van meer samenwerking tussen de lidstaten, met als doel de ontwikkeling van het Europees binnenlands toerisme voor allen mogelijk te maken. Dit toeristische beleid dient ondersteund te worden door onderlinge interministeriële contacten.
- 2 In het licht van de financiële vooruitzichten 2014 - 2020, de ondersteuning van deze samenwerking inschrijven in de doelstellingen van de Europese programma's en hiervoor de nodige financieringsbronnen voorzien.

Drie voorstellen als onderdeel van een algemeen toerismebeleid

- 3 Nieuwe initiatieven en transnationale projecten ondersteunen binnen de Unie, in het bijzonder gericht op een betere spreiding van de toeristische activiteit over de verschillende seizoenen.
- 4 De ontwikkeling van uitwisselingsprogramma's voor jongeren zoals schoolreizen vergemakkelijken op Europees niveau. Dit zijn de eerste stappen naar het zich toe-eigenen van een gevoel van Europese identiteit op persoonlijk vlak.
- 5 Zorgen voor een volwaardig statuut voor werknemers in de toerismesector, inclusief seizoenarbeiders en vrijwilligers.

Vijf voorstellen voor sociale beleidsmaatregelen in de toerimesector

Gezien het feit dat sociaal toerisme de ondersteuning van maatregelen en mechanismen wil aanreiken om toegang tot vakantie en toerisme voor mensen die om financiële of fysieke redenen worden uitgesloten te vergemakkelijken, doet de OITS de volgende voorstellen:

- 6 Naar aanleiding van de grote voorbeelden van goede praktijken van de vakantieprogramma's voor senioren, eerst in Spanje, dan in Portugal, de vakantiecheques die 30 jaar geleden in Zwitserland of Frankrijk werden ingevoerd, het dubbel vakantiegeld in België of het Erzsébet programma in Hongarije, moet de samenwerking tussen de lidstaten versterkt worden om zo systemen voor toegang tot transnationale vakanties voor doelgroepen die daartoe gehinderd worden wegens financiële of fysieke redenen, te ondersteunen of op te richten.
- 7 Ontwerpen van nieuwe ondersteuningsmechanismen, zoals een Europees hulpfonds voor vakantie, dat een aanvulling zou kunnen zijn op bestaande nationale of regionale programma's, met het oog op de verspreiding van goede voorbeelden van de sector, waaronder diegene geïmplementeerd door het eCalypso platform, en het vergemakkelijken van transnationale uitwisseling.
- 8 Ondersteuning bieden aan operators van sociaal toerisme die zich terugvinden in de criteria van sociale en solidaire economie, alsook diegenen die zich inzetten voor acties ten bate van zoveel mogelijk van onze medeburgers, op een controleerbare en duurzame manier, door bijvoorbeeld het bevorderen van bestemmingen die het Europese Charter voor duurzaam en verantwoord toerisme toepassen.
- 9 Ondersteunen van de uitwisseling van goede praktijken en acties die ervoor zorgen dat personen met een handicap toegang hebben tot toerisme en recreatie, alsook Europese initiatieven promoten om zo toeristische diensten, toegankelijk voor iedereen, te bevorderen⁴.
- 10 De Europese Unie en haar Lidstaten ertoe aansporen om via hun beleid programma's te ondersteunen die het sociaal of solidair toerisme vertegenwoordigen, of die deelnemen aan samenwerkingsverbanden met partners buiten de Europese Unie.

4 VN-verdrag inzake de rechten van personen met een handicap 2007

Met deze 10 grote actielijnen nodigt OITS de politieke beleidsmakers uit, na te denken over de ontwikkeling van een toerisme met aandacht voor humanistische waarden dat rekening houdt met de sociale en economische realiteit.

Door meer families en EU-burgers de gelegenheid te geven te reizen, zowel in eigen land als in andere lidstaten, komt dit Europa ten goede. OITS is er van overtuigd dat deze wijze van toerismebeleving de draagkracht voor Europa bij de burger versterkt en dit een manier is om Europa te laten vooruitgaan. Het bevordert de waarden en het welzijn van het volk (artikel 3, Verdrag betreffende de Europese Unie).

Brussel, 4 oktober 2013

